การจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารทะเลในภาคใต้

The Enterprise Risk Management in Sea Food Industry in Southern Thailand

รองศาสตราจารย์สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนีย์ ลัภกิตโร

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2553

การจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารทะเลในภาคใต้

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะของผู้บริหาร ลักษณะของอุตสาหกรรมอาหารทะเล และเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจ (2) ลักษณะความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจใน4 ด้าน คือ กลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงิน และ การตลาด (3) การความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจ 4 ด้าน คือ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุม / ป้องกันความเสี่ยง การคงไว้ซึ่งความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง (4) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะผู้บริหาร กับ ตัวแปรลักษณะความเสี่ยงของการดำเนินงาน (5) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะผู้บริหาร กับ ตัวแปรการจัดการความเสี่ยง (6) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะอุตสาหกรรม กับ ตัวแปรลักษณะความเสี่ยงของการดำเนินงาน และ (7) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะอุตสาหกรรม กับ ตัวแปรการจัดการความเสี่ยง

ประชากรคือกิจการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลที่มีรายชื่อปรากฏในทำเนียบอุตสาหกรรมของแต่ละจังหวัดในภาคใต้ได้แก่ จังหวัดตรัง ภูเก็ต ระนอง สงขลา และ สุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารธุรกิจ / เจ้าของกิจการและเป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจของกิจการที่ถูกเลือก ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยรวมทั้งสิ้น 84 ตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและวิเคราะห์ลักษณะข้อคำถามแบบประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีการของลิเคริ์ท (Likert) โดยกำหนดระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ส่วนการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ใช้ค่า ANOVA ณ ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นชาย อายุมากกว่า 41 ปี ตำแหน่งเป็นผู้จัดการหรือรองผู้จัดการ และมีประสบการณ์ในการทำงานในกิจการนี้ระหว่าง 1-5 ปี อุตสาหกรรมอาหารทะเลส่วนมาก ตั้งที่อยู่ในจังหวัดสงขลา และสุราษฎร์ธานีในสัดส่วนที่เท่ากัน จัดตั้งกิจการแบบบริษัทจำกัด มีระยะเวลาในการดำเนินงานอยู่ในช่วง 6-10 ปี มีคนงานอยู่ในช่วงน้อยกว่า 50 คน(จัดเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม) และผู้บริหารมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจที่สำคัญคือ สร้างอัตราความเจริญเติบโตและรายได้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาคุณภาพและมูลค่าเพิ่มของสินค้า และสร้างผลตอบแทนให้เจ้าของกิจการอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารระบุว่าระดับความเสี่ยงทั้ง 4 ด้าน คือ กลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงิน และการตลาดปานกลาง

3. ผู้บริหารระบุว่าใช้วิธีการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงมาก แต่ ใช้วิธีการควบคุมความเสี่ยง วิธีการคงไว้ซึ่งความเสี่ยง และวิธีการถ่ายโอนความเสี่ยงปานกลาง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะผู้บริหารกับตัวแปรการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจ พบว่าการศึกษา เพศ อายุ ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงานมีความแตกต่าง และไม่แตกต่างในบางปัจจัยกับการประเมินความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงิน และการตลาด

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะผู้บริหารกับตัวแปรการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ พบว่าการศึกษา เพศ อายุ ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงานมีความแตกต่าง และไม่แตกต่างในบางปัจจัยกับการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง การคงไว้ซึ่งความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง

6. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะอุตสาหกรรมกับตัวแปรการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจ พบว่าทำเลที่ตั้ง ลักษณะการจัดตั้งธุรกิจ ขนาดกิจการ และระยะเวลาดำเนินงาน มีความแตกต่างและไม่แตกต่างในบางปัจจัย กับการประเมินความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงิน และการตลาด

7. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะอุตสาหกรรมกับตัวแปรการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ พบว่าทำเลที่ตั้ง ลักษณะการจัดตั้งธุรกิจ ขนาดกิจการ และระยะเวลาดำเนินงาน มีความแตกต่างและไม่แตกต่างในบางปัจจัยกับการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง การคงไว้ซึ่งความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง คือ (1) ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจที่ทันสมัยจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือผ่านการฝึกอบรมในหัวข้อที่ต้องการความเข้าใจเพิ่มเติม เพื่อช่วยผู้บริหารเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ (2) สมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลควรเป็นแหล่งสารสนเทศและการฝึกอบรมการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารทะเล และ (3) หน่วยงานของรัฐมีบทบาทการสนับสนุนอุตสาหกรรมอาหารทะเลเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยง

Abstract

The Enterprise Risk Management in Sea Food Industry in Southern Thailand

The purpose of this research was to identify the significance: (1) the executive characteristic, the seafood industry characteristic and their operational goals; (2) the risk characteristic constituting of four elements, namely: strategy, operation, finance, and marketing; (3) the risk management of four methods, namely risk avoidance, risk prevention and control, risk retaining and risk transfer; (4) relationship between executive variables and risk operation variables; (5) relationship between executive variables and managing risk variables; (6) relationship between industrial variables and risk operation variables and (7) relationship between industrial variables and managing risk variables.

The research subject was as follows, executives were randomly selected from the Southern Seafood directory comprising Trang, Phuket, Ranong, Suruthani, and Songkhla provinces. The 84 random subjects were executives and business owners who had decision authority. A structured questionnaire was employed for interview and data collection. Implementing the Likert five rating scale, and relationship analysis ANOVA statistically significance 0.05.

The research findings were:

(1) majority of executives have attained bachelor degree, male, age 41 years or over, holding a position of manager or assistant manager, and work experience between 1 and 5 years. A large proportion of industrial site were located in Suruthani, and Songkhla equally. Business establishment was "company limited", industry past experience in seafood were 6-10 years, the industrial classification were SMEs having employees of 50 persons or less. Business objectives were sustainable with continuous growth and revenue; products were also key elements as well as continuous owners' return on investment.

(2) The executives have identified four medium risk elements, i.e., strategy, operation, finance, and marketing.

(3) The executives identified that their first priority in managing risk was risk avoidance, while risk controlling, risk retaining, and risk transfer were medium level.

(4) The relationship between executive characteristic variables and business risk assessment variables found that education, sex, age, job position, work experience were significantly different, and no significant in strategy, operation, finance, and marketing.

(5) The relationship between executive characteristic variables and enterprise risk management variables found that education, sex, age, job position, work experience were significantly different, and no significant in risk avoidance, risk controlling, risk retaining, and risk transfer.

(6) The relationship between industry variables and business risk assessment variables found that business location, size of business, duration of operation were significantly different, and no significant in strategy, operation, finance, and marketing.

(7) The relationship between industry variables and enterprise risk management variables found that business location, size of business, duration of operation were significantly different, and no significant in risk avoidance, risk controlling, risk retaining, and risk transfer.

The recommendation included: (1) executives should always acquire modern knowledge of enterprise risk management through self-learning or training, hence effective decision making on business operations can be achieved; (2) seafood associations, managing risk trainings were sources of business information; and (3) public sectors should participate in the role of promoting seafood industry and enforcing enterprise risk management effectively.